

KONINKLIJKE ZUID-NEDERLANDSE MAATSCHAPPIJ
Lentevergadering 2014
Zaterdag 22 maart 2014

Abstract Annemieke Romein (Erasmus Universiteit Rotterdam)
Sectie Geschiedenis

Gulik: dynastieke belangen, oorlog en welvaart. De retoriek van de getrouwe patriot 1642-1652.

In maart 1645 verschijnt een pamflet waarin duidelijk wordt gemaakt dat de auteurs – de edelen van Gulik – van mening zijn dat Hertog Wolfgang Wilhelm van Pfalz-Neuburg zich als een *absolutus dominatus* (absoluut heerser) gedraagt.

De legitimiteit van zijn bestuur wordt in twijfel getrokken. Dit heeft twee belangrijke achterliggende redenen. Ten eerste, toen in 1609 zijn oom Johann Wilhelm overleed brak er een opvolgingsstrijd uit en de uiteindelijke opvolgers Brandenburg en Pfalz-Neuburg werden gezien als bezitters en niet als vorst mede omdat de keizer de verdeling van het land niet bevestigde. Ten tweede werd de welvaart van Gulik tijdens de Dertigjarige Oorlog ernstig aangetast en had de bevolking ernstig te lijden onder het inkwartieren van soldaten en de enorme belastingdruk.

De adel zag zich – als getrouwe *patriotten* – genoodzaakt om buiten de jurisdictie van de hertog samen te komen en te spreken over het beleid en na te denken over het bestuur. De adel nam hiermee, tijdelijk, een nieuw ambt (*officium*) aan om kritiek te mogen leveren. In deze lezing zal het ambt van *patriot*, alsook de retoriek nader worden bekeken. Tevens zal er kort wat worden opgemerkt over het vergelijkend perspectief waar dit onderzoek in wordt geplaatst (met Hessen-Kassel en Bretagne).